

ionuț caragea

**bsența
a ceea ce suntem**

fides

Gardian al spiralei din capcana viselor sau Ordinea firească a suferinței ?

Sub semnul viselor, căutării dinspre singurătate către suferință și, poate, printre câteva miresme de dorite răspunsuri, pentru că, de fapt, „viața este un strat subțire de pământ/ sub care morții se pot întinde cât vor”, ar putea fi situat acest nou volum al lui Ionuț Caragea. Iar lumea ? Cum, pentru cine, în ce fel o vedem sau în ce fel *este* ea de fapt ? „Adevărata lume este a celor singuri”, scrie Ionuț Caragea (în *Marea singurătate a zborului*), iar cuvintele și ele singure, strivite „de niște pași”, „rămase pe drumuri”, venite „dintr-o masonerie a nopții” ori poate din vreo „inimă cu obloanele trase”, „mușcă din carne”. Și ele, poate ca și oamenii, vin din vreo „desagă cu dorințe spuse în van” a sorții. E și o lume uneori, parcă, îmbrăcată cu „haina pe dos”, „în care Dumnezeu și Lucifer/ vorbesc și vorbesc/ pe limba lor pășărească”. O lume în care ne apasă până la durere „absența a ceea ce suntem”. O stare care implică, în viziunea poetului, re-construirea/ re-definirea realității, a lumii, a propriului statut, a propriei ființe, în ultimă instanță. Așadar, când „viața este o apă curgătoare” și curgerea ei înseamnă să arunci „o piatră în apă”, apoi tot ce ai de făcut e să asculți „numele celui ce urmează să moară”, ești oare *gardian al spiralei din capcana viselor* sau aceasta este pur și simplu doar *ordinea firească a suferinței* ?

Cum și în ce fel diferă poemele din acest volum de cele scrise anterior ? Să aruncăm o privire retrospectivă, mai ales asupra primelor patru volume.

Scriam cu privire la volumul *Donator universal*, al treilea publicat de autor (primul fusese *Delirium tremens*), că, poate, cel mai bine s-a definit pe sine și creația lui – aș adăuga acum – așa cum era la acea vreme – în al doilea volum (*M-am născut pe Google*): „nu voi uita mama întindea rufe pe sârmă/ au rămas doar cârligele familia mea/ și-au luat cu toții hainele și au plecat/ fără să lase nici măcar un petec” – *Bate vântul, mi-este frig și tușesc*, și „m-am născut pe Google/ am deschis ochii și am privit printr-o fereastră/ către cealaltă lume căreia probabil trebuia să-i spun Mamă” – *M-am născut pe Google*. Adăugam că cele trei volume

apărute până atunci nu difereau substanțial din punct de vedere tematic/ stilistic, excepția fiind, oarecum, cuvântul înainte al autorului din *Donator universal*, în notă confesiv/ explicativ/ sentențioasă. De altfel, acestea erau și în nota poeziei sale, dublate de ironie, introspecție (uneori o oglindă în care vede fie un colț de lume, fie pe sine în lume), observația (de la banal, tern, truism, la profund, grav). Uneori poezia pare un jurnal/ îndreptar, parcă dorește să împărtășească/ povestească cititorilor prin ce a trecut, ce a învățat din viață, experiența lui (pe care o consideră din multe puncte de vedere semnificativă). Alteori versurile par eboșe din cotidian/ tern („eu conduc lumea/ nu lumea mă conduce pe mine.../ însă cum poți conduce lumea fără carnet de șofer ?/ în orașul tău nu sunt taxiuri, iubito”), dar adesea creează imagini reușite („îmi fumez sângele/ cu degete fără filtru/ mă droghez cu dragostea mea/ bolnavă de cancer”). Alteori parcă ar fi o lecție de viață sau, poate, o confesiune amară („lasă durerile să fie amare/ învață să trăiești fără speranță/ lasă uimirea să-ți ghilotineze/ toate semnele de întrebare”). Unele poeme sunt scurte (sau din strofe cu puține versuri/ cuvinte), frizând conciziunea cu iz oriental – însă numai formal. Alteori, par niște „definiții” personale (*Afară din suflet, Aritmie, Eu la pătrat* ș.a.).

Subliniam, când scriam despre al patrulea volum al său, *Omul din cutia neagră*, că a-l cataloga/ analiza pe autor în funcție de faptul că trăiește în Canada (să spunem ca „poet al exilului”) ar fi dificil, din mai multe puncte de vedere, dincolo de conotația strictă a cuvântului „exilat”. Probabil cel mai semnificativ ar fi că „înstrăinarea” este în poezia lui altceva – poate „convertită” mai ales într-un anume fel de a percepe pe „a fi departe” sau „a fi singur” (de altfel, scria: „numai singurătatea îți poate aduce profund împlinirea”).

Comparând atunci felul în care resimte plecarea un poet din exilul albanez în S.U.A. (il citam pe Leom Kolmnela), cu accentele rupturii de patrie, uneori versul având un aer de dezorientare/ decepție/ înstrăinare, sau, având în vedere și diferențele de limbă/ mentalitate, cum vede un arab înstrăinarea de propria țară și alienarea în cea aleasă (citam pe Hassouna Moshabi, cu romanul *Întoarcerea la Tarshish*¹, și pe poetul yemenit Reem el-Ban, care

¹ Tarshish – vechiul nume arab al Tunisului.

scria, în *Emigrantul*: „Patria mea mi-a distrus identitatea națională/ Și mi-a schimbat profilul personal/ Dintr-un bun cetățean/ Într-un turist – nimic mai mult”), scriam că la Ionuț Caragea, în mod evident, nu este vorba despre o astfel de percepție a depărtării de „Acasă”. Încercând o racordare a sa la un spațiu poetic anume (amintind o posibilă discuție despre diferențele între creația celor plecați de acasă înainte de 1989, comparativ cu a celor care au plecat după acest an de schimbări profunde în România/ în lume), conchideam că este greu, altfel spus, să definim poezia lui Ionuț Caragea punând față în față modul cum se scrie în România (nu uităm că a pornit pe calea poeziei – despre care spunea, de pildă, că „e o trecere de pietoni între viață și moarte”; sau: „fiecare poezie este o reîncarnare sub o altă limbă de moarte” – publicând constant pe net, fiind în contact permanent cu site-urile de poezie românească), ori că s-a „adaptat”, acceptând/ adoptând ce înseamnă tematica, felul de a scrie din Canada sau, extinzând, America de Nord (cu tendințe/ trenduri ș.a.). Deși sunt unele elemente care îl apropie de acest spațiu, cu preocupările și angoasele lui (suferința/ singurătatea/ lipsa de comunicare sau o doză de superficialitate a relațiilor, angoasele, în oarecare măsură alienarea ș.a.), acest fapt este destul de puțin vizibil, atât în ce privește construcția poetică, cât și inclusiv maniera de alcătuire a tropilor. Să ne oprim puțin asupra aspectului identitar.

Discutând despre maniera în care s-au „adaptat” românii în S.U.A. (și, măcar din unele puncte de vedere am putea extrapola și pentru Canada), Gheorghe Florescu scria²: „confrunțați cu grave adversități de ordin național, dar și cu numeroase dificultăți economice, românii au «descoperit» America mai târziu decât alți europeni, adoptând apoi o atitudine de expectativă prelungită față de o experiență care reclama o «ruptură» identitară, fără de care nu era posibilă «americanizarea». Așa se explică faptul că apariția și apoi afirmarea unei comunități românești în spațiul dintre Atlantic și Pacific nu s-au produs ca niște acte spontane, lesne explicabile, ci au rezultat unui proces istoric, rămas încă neelucidat până azi.” Apoi adăuga: „Românilor rămași în țară le-a trebuit mult timp până să accepte că fiecare dintre compatrioții care au trecut

² Gheorghe Florescu, *Naufraziile întrebării. Oameni și cărți*, Editura Convorbiri literare, Iași, 2008.

Atlanticul, stabilindu-se în Statele Unite, erau americani, deci semeni de-ai lor care puteau refuza orice legătură cu fosta lor patrie sau cu aceea a părinților lor... Dar chiar și azi, mulți români refuză să-i considere pe românii americani numai ori și americani”. Și: „Indiferent, însă, ce credem noi despre ei sau ce gândesc ei despre noi, o legătură organică există – și nu una întâmplătoare”.

Care este acea legătură la Ionuț Caragea, cât de „adaptat este el la noua lui țară, în ce măsură se reflectă aceste elemente în poezia/ mentalitatea/ activitatea lui literară este greu de spus în detaliu. Cert este că dorește să fie parte (activă) din comunitatea română din Canada, dorește să scrie și să publice în țară sau în Canada în limba română, participă pe internet la publicațiile în limba română. La o repede analiză, putem reitera că lecturile destul de bogate, plecarea din țară, experiența ruperii de locurile natale, toate sunt prezente, în varii proporții, în poezia autorului, care scrie parcă neavând în vedere canoane/ reguli, ci mai mult dorința de a se confesa, de a „spune” (uneori apropiindu-se de retoric, cu instrumentele de rigoare), de a ieși din capcana amintirilor (afirma, în altă carte: „să mă dau afară/ din suflet”). Cultivă metafora, cu unele diferențe de nuanță de la un volum la altul. Și în acest volum merge pe aceeași linie – unele figuri de stil sunt de o originalitate aparte, altele sunt atinse și de ușoare tușe de prețiozitate (este evident că autorul este mai atent la ideile pe care dorește să le așeze în scenariul său, decât de tropi). Dar, cu toate acestea, chiar dacă, de pildă, singurătatea este o temă des „călcată” în poezia lui Ionuț Caragea („adevărata lume este a celor singuri” – *Marea singurătate a zborului*), nu putem vorbi, reluăm, de alienare, de înstrăinare, de sentimentul ruperii, frângerii de țară și limbă, de cel al „pierderii”, „rătăcirii” pe pământ străin.

Acum (la al nouălea volum de versuri) a păstrat în multe privințe coloratura din primele trei volume, dar tonalitățile, modul în care construiește versul mi se par a fi mai limpezi. Așadar, dacă privitor la celelalte volume scriam că poezia lui pare a reflecta mai curând îmbinarea între căutarea unui stil propriu, a unui limbaj în care să-și îmbrace discursul, uneori cu rezultate ca „balansul” între ironie și introspecție, observație (aparent) detașată și ludic, „joaca” de-a cuvintele sau/ și drumul între două „lumi”, virtuală și reală, cred că de acum autorul a ales modul în care va merge pe drumul poeziei, desigur aceasta neînsemnând că a ales să

nu mai caute, să schimbe. Dar, urmărind volumele, constatăm că tematicile au rămas aceleași, cu nuanțele de rigoare (de pildă în acest volum iubirea este, totuși, mai puțin apăsat căutată, dar, în fond: „în dragoste/ *nimic nu e scris cu fierul roșu/ pe pielea destinului*” – *Suprema emoție*) și cu amendamentul că a ajuns la o manieră a „rostirii” versului. De pildă și volumul *Absența a ceea ce suntem* este, ca toate celelalte, un expozeu, o „călătorie” despre/ prin experiența sa de viață, un excurs pe drumul sinelui dinspre întrebare spre adevăr – „un adevăr care se hrănea pe sine cu adevăruri / lăsate de izbeliște / un adevăr care devenise un monstru”. Adevăr pe care, aidoma unui Ahab în haine cu petece din cuvinte și întrebări/ căutări, l-a „alergat” „prin oceanele lumii”, iar când l-a „întâlnit”, scrie autorul, „am vrut să-i înfig harponul adânc în inimă” (*Adevăr lipsă*). Adevăr (hrănindu-se aidoma unui „monstru” cu „tone de adevăruri minuscule”) pe care, deși l-a privit „cu ochi blajini”, nu l-a atins, până la urmă, niciodată. Văzându-se pe sine ca un „gardian al speranței”, agățându-se „de un gând ca de un colac de salvare/ atunci când toate apele cresc și cerul/ are culoarea înecului” sau „de proiecția eului/ ce-ți întinde o mână”, hălăduiește prin „dimensiunea iluziei veșnice”. De la singurătate la suferință (căci „toate lucrurile sunt în ordinea firească/ a suferinței” – *Inventarul sentimentelor*), moarte, căutarea „locului” său, în plan ontologic dar și ființial, autorul își caută drumul, adevărul, caută răspunsuri pentru a se defini sau pentru a defini „absența a ceea ce suntem”. Iar când „inima îți face inventarul sentimentelor”, scrie el, află și că „viața este o apă curgătoare”, dar și „un strat subțire de pământ/ sub care morții se pot întinde cât vor”, este tot, „cât vezi cu ochii/ norii soarele stelele cerul și luna”. În fond, un om nu e „nimic nou sub Soare”, „doar o umbră descheiată la șireturi/ cu mâinile-n buzunare” rătăcind prin lume în căutarea răspunsurilor sau pur și simplu trăind. Trăind într-o lume parcă alcătuită din lumi-straturi paralele/ separate, care nu ajung să se întâlnească – „oamenii dedesubt zeii deasupra”. Fără a practica tonul de *lamentu*, autorul caută adesea generalizarea în locul individualizării/ particularizării. Dar... dacă „adevărata lume este a celor singuri” ce cale ai când știi, când speranța nu mai există nici măcar îmbrăcată în voalurile iluziei, când ești predestinat să fii singur ? Când ceilalți sunt, când chiar tu ești sub zodia absenței și cuvintele sunt „rămase pe drumuri”,

căzute sub pașii atâtor absențe, „strivite de pași înghițiți de umbre”, când simți „toate cuvintele ascunse de gura lumii” – *Magia cuvintelor cu dinți ascuțiți*? Când vorbele sunt nefolosite pentru că și comunicarea e absentă? Scrie autorul: „Te pierzi în mulțime/ mergi lovindu-i cu umerii/ pe toți ceilalți”, căci trebuie ca cineva să știe calea „spre marea singurătate a zborului”.

Dacă ar fi să vorbim și despre unele schimbări de ton, să ne oprim, de pildă, la dragoste și la Dumnezeu. Dragostea, subiect major pentru autor în celelalte volume, însemnând mai ales căutare („ce mă ține în viață/ este iubirea neînțeleasă” ; „i-am dat iubirii tot ce aveam/ ca pe o ultimă șansă” – *Măiastra călătoare*), suferință („din palma ta sărutul/ învață să zboare/ căzând în prăpastia dintre noi” – *Inima mea trage clopotele*), puțină speranță („te voi iubi prin lipsa mea/ prin neatingerile mele/ prin tăcerea mea/ prin tot ce este Incomensurabil” – *Mă voi întoarce*), decât, mai rar, împlinire, în acest volum poate avea „dinții ascuțiți”, poate fi „apocaliptică”, „ucigătoare de tihnă”, „cu factor umiditate”, „orfană de trup”. Poate că, într-adevăr, pentru Ionuț Caragea, dragostea este, cum scria în alt volum, „o intersecție cu sens giratoriu/ te-nvârti în jurul aceleiași inimi/ până rămâi fără lacrimi” – *Autostop*, sau un „ocean fără țarm” – *Arca poetului*. Sau poate, cum scrie în acesta, „poezia este dragostea. odată ce iubești,/ vei iubi pentru totdeauna” – *A fi sau a nu fi poezie*.

În volumele anterioare autorul avea propriile „conversații” cu/ despre Dumnezeu (care, până și el, „s-a născut bătrân”, dar „este capabil/ să ne asculte pe toți/ să ne privească să ne iubească” – *Sub talpa unui pantof*), căutările, drumurile către/ dinspre Domnul, trasarea unui drum între sine/ suflet și divin cu pendularea pe o punte îngustă între orgoliu/ egocentrism („ $Eu^2 =$ Dumnezeu” – *Eu la pătrat* ; „iau cuvântul în mâini și lupt/ ca un erou pe frontul suferinței/ pentru eradicarea fărădelegilor sfinte” – *Abdicarea lui Dumnezeu* ; „eu conduc lumea/ nu lumea mă conduce pe mine” – *Fără carnet*) sau, poate, mai curând o specie personală de nihilism („am primit un mesaj de la Dumnezeu/ îmi spunea că va veni o zi în care/ va exista o singură biserică universală/ credința, da, credința va fi o stare/ de euforie declanșată de o perpetuă mișcare/ spre nihilism”) și credință. Și Dumnezeu e parte la „jocul” vieții autorului, între tangibil/ real și virtual: „îi voi

da lui Dumnezeu remove/ de pe lista favoriților mei/ și voi striga tare/ Yahoo !” – *Yahoo*.

În *Absența a ceea ce suntem* autorul „ajunge” în fața unui „cer fără scări”, în care Dumnezeu, „aflat în stare de faliment/ de la atâtea vieți neprofitabile”, „locuiește la ultimul etaj”. Sau, în altă parte: „Dumnezeu poate fi orice”, „chiar și pixul ce refuză să scrie”, „chiar și-un poet cu jumătate de normă”, ori „bătaia de joc/ sau jocul bății de inimă”. Poate fi „supunerea/ presupunerea sau prea sus punerea”, poate fi „tot ceea ce este și nu este”, căci „*nimic nu-i bătut în cuie de dragul crucii*”.

Desigur, fiecare cititor are privilegiul și căderea să recepteze o poezie în felul lui. Dar Ionuț Caragea, o voce lirică interesantă, se pare, a ales cum va merge pe drumul poeziei (păstrându-și, în linii mari, cu nuanțări de la un volum la altul, tematica). Deși probabil, așa cum este firesc, poate rămânând, poate nu „gardian al spiralei/ din capcana viselor”, poate străbătând dincolo de perdeaua care învăluie „ordinea firească a suferinței” (la fel cum a pășit, în acest volum, dincolo de „joaca” de-a cuvintele sau/ și drumul între două „lumi”, virtuală și reală) va mai căuta și va găsi „cheia de la porțile cerului”, cele care „țin cuvintele sub cheie”, după care va alege o altă cale.

Marius Chelaru